

ÎN C H E I E R E

Ședința publică din data de 02 octombrie 2018

Președinte ---

Judecător ---

Grefier ---

S-a luat în examinare apelul declarat de reclamantul apelant --- în contradictoriu cu pârâta apelantă ---, împotriva sentinței civile nr. --- din ---, pronunțată de Judecătoria --- în dosar nr. ---, având ca obiect succesiune.

La apelul nominal făcut în ședința publică se prezintă pentru reclamantul apelant avocat --- din Baroul ---, iar pentru pârâta apelantă se prezintă avocat --- din Baroul ---, lipsă fiind părțile.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei, învederându-se obiectul pricinii și stadiul procesual, după care instanța pune în discuție cele două cereri formulate, respectiv cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul de 5 judecători, cu privire la dezlegarea unei chestiuni de drept și cererea de sesizare a Curții Constituționale.

Reprezentantul pârâtei apelante, arată că susține admiterea ambelor cereri formulate.

Cu privire la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reprezentantul pârâtei apelante arată că problema art. 1090 nu este clară, unele opinii fiind în direcția că acesta este identic cu fostul art. 939 din vechiul Cod civil, alții spunând că textele de lege nu sunt identice. Prin urmare, părerile sunt împărțite cu privire la acest aspect, dar mai presus de controverse, apreciază că este o ocazie rară situația cu care instanța de față a fost investită, și anume, de a tranșa această problemă de o importanță majoră și nu doar în speța de față, ci și în perspectivă, atât timp cât practica Înaltei Curți nu va fi schimbată. Apreciază că nu este normal ca instanța, împărțășind una dintre numeroasele păreri existente în materie, să pronunțe o soluție, iar un alt complet, investit cu aceeași speță, să pronunțe o soluție cu totul diferită. Conchizând, arată că aceste cote ar trebui să fie imuabile, la fel pentru toată lumea, aspect care ar trebui să primeze pentru instanță, pentru a reglementa pentru totdeauna aceste chestiuni controversate.

Cu privire la excepția de neconstituționalitate, spre deosebire de prima problematică pusă în discuție, reprezentantul pârâtei apelante arată că în ceea ce privește această chestiune de drept sunt niște condiții pur tehnice, formale, ce trebuie a fi îndeplinite, iar dacă acestea sunt îndeplinite instanța în fața căreia a fost ridicată excepția trebuie să sesizeze Curtea Constituțională. În cazul de față, instanța nu este chemată să argumenteze dacă analiza și elementele pentru susținerea neconstituționalității unui articol sunt fondate sau nefondate, aceasta fiind sarcina Curții Constituționale. Apreciază că, în speță, sunt îndeplinite condițiile enumerate și motivate în scris. În plus, arată că, în nenumărate ocazii, Curtea Constituțională a pronunțat decizii interpretative în care s-a pronunțat de maniera următoare: „un anumit text este neconstituțional în măsura în care o anumită sintagmă se interpretează într-un anumit fel, sau un anumit text este constituțional numai în măsura în care ...”. Astfel, cât timp Curtea are această cădere, chiar dacă aparent ciudată, să interpreteze, și partea, ca inițiatoră a acestei excepții de neconstituționalitate, are această cădere de a-i pune pe tapet o chestiune, încercând să determine Curtea să pronunțe o decizie interpretativă.

Reprezentanta reclamantului apelant arată că poziția sa procesuală este de respingere, atât cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cât și cererea de sesizare a Curții Constituționale, depunând practică judiciară în acest sens.

În ce privește cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reprezentanta reclamantului apelant apreciază că, din start, se creează un echivoc, partea solicitând lămurirea înțelesului art. 1090 și deviind întreaga problematică juridică, forțând compararea art. 1090 cu dispozițiile art. 939 din Codul civil anterior. Astfel, se pune întrebarea dacă este vorba de o interpretare sau despre o comparare a legilor, situație în care doar puterea legiuitoare poate să o facă, dar cât de mare este interesul ca această instanță de judecată să își aplece atenția, având în vedere interpretările diferite date de-a lungul timpului în

elucidarea acestei probleme, respectiv în elucidarea înțelesului art. 1090 Cod Civil, pentru că instanța nu este chemată să compare dispozițiile legale, ci să aprecieze că textul art. 1090 Cod civil nu este clar și că se ajunge la interpretări diferite. Potrivit art. 519 Cod procedură civilă, când este ridicată o astfel de problemă, trebuie însoțită de practică judiciară diversificată, contradictorie, care să convingă instanța că, într-adevăr, practica în teritoriu, vorbind de practica judiciară și nu de cea notarială, este contradictorie, astfel că se impune lămurirea a ceea ce înseamnă cotitatea disponibilă specială. În acest context, arată că, în opinia sa, în ceea ce privește practica raportată la dispozițiile art. 1090 din Codul civil, pe cele două opinii dominante consacrate după intrarea în vigoarea a noului Cod civil, este unitară, cotitatea disponibilă fiind interpretată și evaluată corespunzător, pentru că art. 1090 face trimitere la această cotitate în aprecierea unui procent minim care este legat de numărul de descendenți care vin la succesiune în concurs cu soțul supraviețuitor, dar aceasta nu poate depăși cota maximă. Astfel, apreciază că textul de lege este suficient de clar și nu se impune lămurirea acestuia pentru că practica judiciară consacrată pe dispozițiile noului Cod civil a confirmat caracterul clar, neechivoc, al acestei dispoziții legale, motiv pentru care solicită respingerea acestei cereri, evaluând și practica judiciară depusă și reținând că partea adversă nu a depus o dată cu cererea decât o practică notarială, iar practica depusă la termenul anterior este atât tardivă, cât și neconcludentă, prin invocarea unor spețe pronunțate pe vechiul Cod civil. Mai mult, starea de fapt reținută în speță pe noul Cod civil, nu este identică, deoarece cotitatea disponibilă are un minim și un maxim și depinde de câți moștenitori vin la succesiune în concurs. Prin urmare, din punctul său de vedere nu se impune sesizarea Înaltei Curți pentru lămurirea acestei chestiuni. Or, dacă partea susține că aceasta este o chestiune stringentă, importantă, de ce nu a depus o practică judiciară contrară, controversată, dată în interpretarea art. 1090 din noul Cod civil, care să arate cu adevărat faptul că, în situația vizată de această speță, cotele sunt 5/8 pentru soție și 3/8 pentru descendentul din altă relație.

Cu privire la excepția de neconstituționalitate, reprezentanta intimatului arată că a formulat note de ședință, însoțite de două decizii ale Curții Constituționale legate de două aspecte pe care le-a antamat în legătură cu întrunirea condițiilor pentru sesizarea Curții Constituționale, în vederea pronunțării asupra neconstituționalității aceleiași dispoziții legale, respectiv art. 1090 Cod Civil. Una din aceste dispoziții se referă la acel text din Constituție în raport cu care este invocată și susținută excepția de neconstituționalitate, adică art. 16 alin. 1, referitor la aspectele unor persoane privilegiate sau discriminate, iar a doua se referă la competența Curții Constituționale de a se pronunța asupra constituționalității sau neconstituționalității interpretării unei dispoziții legale, mergând pe ideea că această Curte ar avea calitatea de a se pronunța pe așa numitele decizii intermediare sau interpretative. Arată că opinia sa este în sensul că, în fapt, Curtea Constituțională nu este abilitată să pronunțe asemenea decizii, acest aspect rezultând din raportarea la dispozițiile art. 31 din Legea nr. 47/1992, care limitează soluțiile pe care le poate da Curtea Constituțională la două, respectiv: admiterea excepției sau respingerea acesteia. În una din deciziile pe care le-a depus ca practică judiciară, Curtea Constituțională face referire expresă la această situație, respectiv se constată că „autorul excepției pune în discuție aspecte specifice operațiunilor de interpretare ce constituie atributul exclusiv al instanțelor de judecată, motiv pentru care respinge excepția de neconstituționalitate”. Contrar celor susținute de partea adversă, și anume că instanța de judecată nu se poate pronunța în niciun fel asupra conținutului excepției formulate, reprezentanta reclamantului apelant arată că în analiza pe care trebuie să o facă instanța, deoarece trebuie emisă o încheiere motivată cu privire la sesizarea Curții Constituționale cu această excepție, trebuie avute în vedere toate cele cinci condiții prevăzute de dispozițiile legale care trebuie să fie îndeplinite la momentul sesizării. În analiza pe care trebuie să o facă instanța în emiterea încheierii motivate în interpretarea condiției numărul 3, și anume ca prevederea legală să aibă o legătură concretă cu situația din speță, a invocat o decizie a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a statuat sensul în care trebuie analizată această condiție. Astfel fiind, apreciază că nu poate fi vorba nici de discriminare, pentru că acesta este textul din Constituție pretins violat prin dispozițiile art. 1090 din Codul Civil, în sensul că există categorii de moștenitori privilegiați și categorii de moștenitori discriminați, și aceștia sunt descendenții comuni sau necomuni care vin în concurs cu soțul supraviețuitor. Cu toate acestea, analiza este puțin deviată, pentru că speța nu aduce în atenție concursul dintre soție despre care nu se pretinde că este discriminată, ci concursul dintre soție și unicul moștenitor necomun, dar

discriminarea este afirmată cu privire la cele două categorii de descendenți, ori aici nu avem ca participant un succesibil care să vină în concurs cu descendentul necomun.

În concluzie, apreciază că, nefiind vorba de discriminare ori de constituționalitatea sau neconstituționalitatea modului de interpretare a dispozițiilor art. 1090, se impune respingerea cererii de sesizare a Curții Constituționale.

TRIBUNALUL

Deliberând asupra apelurilor înregistrate la această instanță la data de 19.04.2018, constată că, prin sentința civilă nr. --- din ---, pronunțată în dosar nr. ---, Judecătoria --- a admis în parte acțiunea civilă formulată de reclamantul --- în contradictoriu cu pârâta ---.

A admis în parte cererea reconvențională formulată de pârâta-reclamantă reconvențională --- în contradictoriu cu reclamantul-pârât reconvențional ---.

A constatat că reclamantul-pârât reconvențional, în calitate de fiu, este moștenitorul legal rezervatar al defunctului ---, decedat în data de ---, iar pârâta-reclamantă reconvențională, în calitate de soție supraviețuitoare este moștenitoarea legală a defunctului, iar în baza testamentului autentificat sub nr. --- de BNP ---, moștenitoarea testamentară, respectiv legatară universală a acestuia.

A constatat că defunctul și pârâta-reclamantă reconvențională au dobândit în timpul căsătoriei, cu o cotă de contribuție de 75% defunctul și 25% pârâta reclamantă reconvențională, următoarele bunuri enumerate în inventarul moștenirii: congelator arctic - 500 lei (poz. 1 inventar); mobilă bucătărie, 5 corpuri - 1500 lei (poz. 2); termotecă Motan - 1000 lei (poz. 3); hota inox 100 lei (poz. 4); aragaz cu 5 ochiuri și cuptor inox - 800 lei (poz. 5); mașină spălat indeseit - 500 lei (poz. 6); cuptor microunde - 10 lei (poz. 7); robot bucătărie - 50 lei (poz. 8); prăjitor pâine - 10 lei (poz. 9); cafetiera Saeco - 500 lei (poz. 10); cuptor cu infraroșu - 80 lei (poz. 11); storecător fructe - 150 lei (poz. 12), mobilă sufragerie - 600 lei (poz. 13); masa Ikea cu 8 scaune - 800 lei (poz. 14); ceas pendulă - 100 lei (poz. 15); suport cu picior lemn - 2 buc - 80 lei (poz. 16); candelabru cu 5 brațe - 200 lei (poz. 17); tablou casa Saint Andre - 25 lei (poz. 21); tablou peisaj cu sălaș - 500 lei (poz. 22); mobilă camera de zi din 4 corpuri bibliotecă - 400 lei (poz. 27); 2 corpuri comodă TV - 100 lei (poz. 28); măsuță cafea cu blat sticlă - 100 lei (poz. 29); 2 fotolii și canapea - 2.000 lei (poz. 30); TV Samsung cu diagonală de 80 cm - 200 lei (poz. 31); tablou pădure mesteceni - 800 lei (poz. 34); tablou cu trandafiri - 150 lei (poz. 35); home cinema Samsung - 200 lei (poz. 38); bombonieră cristal - 50 lei (poz. 40); mobilă dormitor 3 corpuri supraetajate cu rafturi, o oglindă cu ramă - 1.000 lei (poz. 41); pat dublu cu 2 somiere și 2 noptiere din pal bej - 800 lei (poz. 42); garnitură dormitor pat dublu - 200 lei (poz. 44); măsuță blat sticlă cu 2 fotolii - 200 lei (poz. 45); mobilă - corp cu 4 uși - 1.200 lei (poz. 57); garnitură terasă - masă cu 2 fotolii + banchetă cu 2 locuri - 100 lei (poz. 58); mobilier terasă masă cu 8 scaune lemn - 500 lei (poz. 59); combină frigorifică Bosch - 600 lei (poz. 61); masă cu 6 scaune terasă închisă - 600 lei (poz. 62); aer condiționat LG - 200 lei (poz. 63); frigider Zanussi - 300 lei (poz. 64); TV Samsung LED - 700 lei (poz. 65), având valoarea totală de 16.483 lei.

A constatat că din creditele contractate de defunct în timpul căsătoriei prin contractele de credit nr. --- și nr. --- încheiate cu Alpha Bank SA, o cotă de 75,38% reprezintă datoria proprie a defunctului, iar diferența de 24,62% datorie comună.

A constatat că sunt datoriile comune ale soților cele aferente cardului de credit emis în baza contractului nr. --- încheiat de defunct cu Alpha Bank.

A constatat că sunt datoriile proprii ale defunctului datoriile bugetare reprezentate de impozit pe venituri din activități independente, diferență de impozit de regularizat și contribuții de asigurări sociale, în sumă de 2.923 lei la data decesului defunctului.

A dispus lichidarea regimului matrimonial dintre defunct și pârâta reclamantă reconvențională în cote de 75% pentru defunct și 25% pentru pârâta-reclamantă reconvențională.

A constatat că în timpul căsătoriei defunctul și pârâta reclamantă reconvențională au adus o serie de îmbunătățiri la imobilul defunctului din ---, în valoare totală de 39.300 euro (echivalent a 178.800 lei) și, pe cale de consecință, a constatat în favoarea pârâtei-reclamantă reconvențională un drept de creanță asupra moștenirii reprezentând 25% din valoarea acestor îmbunătățiri, respectiv 9.825 euro (echivalent a 44.700 lei).

A stabilit că masa succesorală rămasă după defunct se compune din :

1. Activul moștenirii format din:

- nuda proprietate a imobilul din ---, înscris în CF nr. ---, nr. top. --- compus din casa cu teren în suprafață de 691 mp, având o valoare de 105.450 euro, adică 479.500 lei;

- terenul extravilan în suprafață de 5.000 mp situat în ---, tarla ---, parcela --- dobândit în baza titlului de proprietate nr. ---, în valoare de 5.000 de lei;

- bunurile mobile proprii ale defunctului, enumerate în inventarul moștenirii: vitrină Privileg (Chippendale) - val. 1.200 lei (poz. 13 inventar); tablou cu 2 fete - val. 3.800 lei (poz. 18); tablou golf cu iole - val. 2.000 lei (poz. 20); tablou peisaj Unger Ilonca - 300 lei (poz. 23); tablou peisaj Unger Ilonca - 300 lei (poz. 24); serviciu cafea - 250 lei (poz. 25); serviciu ceai - 100 lei (poz. 26); tablou acuarelă natură moartă - 120 lei (poz. 32); tablou La castel - 120 lei (poz. 33); tablou casă țărănească - 600 lei (poz. 36); tablou cu nuduri - 180 lei (poz. 37); fructieră și zaharniță din alpaca - 50 lei (poz. 39); tablou cu maci - 300 lei (poz. 43); șifonier cu 2 uși lemn - 300 lei (poz. 46); comodă lemn cu 2 uși IMAR - 250 lei (poz. 47); corp bibliotecă 2 uși IMAR - 300 lei (poz. 48); oglindă cu ramă - 100 lei (poz. 49); masa birou lemn cu sticlă - 1.500 lei (poz. 50); 2 corpuri bibliotecă cu vitrină și 8 corpuri cu rafturi - 800 lei (poz. 51); 1 comodă - 300 lei (poz. 52); 2 fotolii mușama roșie - 400 lei (poz. 53); măsuță cafea - 100 lei (poz. 54); etajeră 2 corpuri pe colț - 100 lei (poz. 55); cuier haine - 100 lei (poz. 56) în valoare totală de 13.970 lei;

- cota de 75% din bunurile comune mobile, enumerate în inventarul moștenirii: congelator arctic - 500 lei (poz. 1 inventar); mobilă bucătărie, 5 corpuri - 1.500 lei (poz. 2.); termotecă Motan - 1.000 lei (poz. 3); hota inox - 100 lei (poz. 4); aragaz cu 5 ochiuri și cuptor inox - 800 lei (poz. 5); mașină spălat indeseit - 500 lei (poz. 6); cuptor microunde - 10 lei (poz. 7); robot bucătărie - 50 lei (poz. 8); prăjitor pâine - 10 lei (poz. 9); cafetiera Saeco - 500 lei (poz. 10); cuptor cu infraroșu - 80 lei (poz. 11); storcător fructe - 150 lei (poz. 12), mobilă sufragerie - 600 lei (poz. 13); masa Ikea cu 8 scaune - 800 lei (poz. 14); ceas pendulă - 100 lei (poz. 15); 1 suport cu picior lemn - 2 buc - 80 lei (poz. 16); candelabru cu 5 brațe - 200 lei (poz. 17); tablou casa Saint Andre - 25 lei (poz. 21); tablou peisaj cu sălaș - 500 lei (poz. 22); mobilă camera de zi din 4 corpuri bibliotecă - 400 lei (poz. 27); 2 corpuri comodă TV - 100 lei (poz. 28); măsuță cafea cu blat sticlă - 100 lei (poz. 29); 2 fotolii și canapea - 2.000 lei (poz. 30); TV Samsung cu diagonală de 80 cm - 200 lei (poz. 31); tablou pădure mesteceni - 800 lei (poz. 34); tablou cu trandafiri - 150 lei (poz. 35); home cinema Samsung - 200 lei (poz. 38); bombonieră cristal - 50 lei (poz. 40); mobilă dormitor 3 corpuri supraetajate cu rafturi, o oglindă cu ramă 1.000 lei (poz. 41); pat dublu cu 2 somiere și 2 noptiere din pal bej - 800 lei (poz. 42); garnitură dormitor pat dublu - 200 lei (poz. 44); măsuță blat sticlă cu 2 fotolii - 200 lei (poz. 45); mobilă - corp cu 4 uși - 1.200 lei (poz. 57); garnitură terasă - masă cu 2 fotolii + banchetă cu 2 locuri - 100 lei (poz. 58); mobilier terasă masă cu 8 scaune lemn - 500 lei (poz. 59); combină frigorifică Bosch - 600 lei (poz. 61); masă cu 6 scaune terasă închisă - 600 lei (poz. 62); aer condiționat LG - 200 lei (poz. 63); frigider Zanussi - 300 lei (poz. 64); TV Samsung LED - 700 lei (poz. 65), având o valoare de 12.362,25 lei (valoarea totală fiind de 16.483 lei).

2. Pasivul moștenirii format din:

- cota de 93,845% din datoriile rezultate din contractele de credit nr. --- și nr. --- încheiate de defunct cu Alpha Bank SA și cota de 75 % din datoriile aferente cardului de credit emis în baza contractului nr. --- încheiat de defunct cu Alpha Bank, datorii în sumă totală de 40.706,17 lei la data deschiderii succesiunii;

- datoriile bugetare reprezentate de impozit pe venituri din activități independente, diferență de impozit de regularizat și contribuții de asigurări sociale, în sumă de 2.923 lei la data decesului defunctului;

- cheltuielile de înmormântare în sumă de 3.588 lei;

- cota de 25% din contravaloarea îmbunătățirilor aduse imobilului din ---, adică 44.700 lei.

A constatat că pârâta-reclamantă reconvențională are obligația de raport a donației făcute în favoarea sa prin Actul de constituire a dreptului de uzufruct viager autentificat sub nr. --- de BNP --, raport ce va fi efectuat în natură.

A dispus reducățiunea liberalității excesive cuprinsă în testamentul autentificat sub nr. --- de BNP ---.

A constatat că părțile moștenesc în cote de 5/8 reclamantul-pârât reconvențional și 3/5 pârâta-reclamantă reconvențională masa succesorală mai sus descrisă, în care se regăsește și dreptul

de uzufruct asupra imobilului din ---, adică dreptul de proprietate asupra acestui imobil în deplinătatea sa.

A dispus disjungerea capetelor de cerere având ca obiect ieșirea din indiviziune asupra celor două imobile, acestea urmând a forma un dosar separat care se va suspenda până la soluționarea definitivă a prezentului dosar.

A sistat starea de indiviziune cu privire la bunurile mobile din masa succesorală, a dispus atribuirea acestora în natură pârâtei-reclamantă reconvențională și a obligat pârâta-reclamantă reconvențională să achite reclamantului-pârât reconvențional cu titlu de sultă suma de 16.457,65 lei.

A obligat reclamantul-pârât reconvențional la plata către pârâta-reclamantă reconvențională a sumei totale de 48.258,10 lei reprezentând cota ce-i revine reclamantului-pârât reconvențional formată din contravaloare credite (18.078,10 lei), contravaloare cheltuieli de înmormântare (2242,50 lei) și contravaloare îmbunătățiri aduse la imobilul din --- (27.937,50 lei).

A obligat pârâta-reclamantă reconvențională să permită reclamantului accesul în imobilul din ---, pentru valorificarea atributelor legale ce decurg din calitatea de moștenitor legal, rezervatar, sezinar a reclamantului-pârât reconvențional, pe durata suspendării cererii privind sistarea indiviziunii, până la valorificarea efectivă.

A dispus ca OCPI --- să efectueze cuvenitele mențiuni pentru intabularea dreptului de proprietate al părților în cotele de 5/8 reclamantul-pârât reconvențional și 3/8 pârâta-reclamantă reconvențională asupra întregului imobil situat în ---, înscris în CF nr. ---, după rămânerea definitivă a hotărârii.

A compensat în totalitate cheltuielile de judecată.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamantul ---, solicitând admiterea apelului, schimbarea în parte a sentinței civile atacate, în ce privește cotele la care s-a dispus lichidarea regimului matrimonial dintre defunct și pârâta intimată, reținute de instanță ca fiind de 75% pentru defunct și 25% pentru pârâta și, pe cale de consecință, printr-o corectă aplicare a dispozițiilor legale incidente și a probatoriului administrat, să se constate că aceste cote sunt de 80% pentru defunct și 20% pentru pârâta intimată, menținând toate celelalte măsuri dispuse de instanță prin dispozitivul hotărârii, prin care s-a dat o dezlegare pozitivă acțiunii introductive de instanță și, parțial, reconvenționalei.

Împotriva aceleiași sentințe a declarat apel și pârâta apelantă ---, solicitând admiterea apelului și schimbarea în parte a hotărârii atacate, atât în ceea ce privește stabilirea cotelor succesoriale, a cotei de contribuție a soților vis-a-vis de bunurile comune, a dreptului de uzufruct și raportul donațiilor, cât și în ceea ce privește problematica pasivului.

Prin întâmpinarea formulată, reclamantul apelant, a solicitat respingerea, ca nefondat, a apelului formulat de pârâta ---, menținând ca legală și temeinică hotărârea primei instanțe în ceea ce privește toate măsurile dispuse prin dispozitiv, exceptând cota de contribuție la care a fost lichidat regimul matrimonial, respectiv sistată comunitatea de bunuri, în privința căreia, prin propriul apel a solicitat modificarea parțială a sentinței, în sensul reținerii cotei de contribuție a pârâtei apelante la achiziția de bunuri comune de 20% pe masa, potrivit cererii din acțiunea introductivă de instanță.

La termenul de judecată din data de 12.06.2018 pârâta apelantă, prin reprezentant avocat ---, a formulat o cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept cu privire la chestiunea cotei succesoriale a soțului supraviețuitor în concurs cu un descendent din altă căsătorie ori relație a defunctului, chestiune la care se adaugă nuanța că același soț supraviețuitor a fost instituit de către defunct ca legatar universal (soțul supraviețuitor urmând a culege moștenirea atât legal, cât și testamentar),

În motivare, a arătat că invocata chestiune de drept este una principială, generală, obiectivă, deoarece, indiferent de numele părților, de poziția lor socială, de individualitatea lor, de subiectivismul lor ș.a.m.d., aceste cote se vor aplica invariabil, imutabil, oricărei familii aflate în situația anterior descrisă, în esență, răspunsul la această chestiune implicând o amplă operațiune de interpretare și coroborare cel puțin a dispozițiilor art. 972, art. 1055, art. 1074, art. 1086, art. 1087, art. 1088, art. 1089 și art. 1090 noul Cod civil.

A subliniat că, pentru a dezlega chestiunea de drept în discuție, implicit ICCJ trebuie să răspundă (prealabil) unor întrebări mai mici, din a căror răspunsuri coroborate se va extrage apoi concluzia finală, astfel: dacă, în cadrul unei moșteniri legale, stabilirea cotei succesoriale a soțului

supraviețuitor, în concurs cu descendentul defunctului, este influențată cu ceva de situația în care descendentul este rezultat din respectiva căsătorie, ori dintr-o altă căsătorie sau relație cu defunctul; în cazul în care s-ar identifica o atare diferențiere între copilul din căsătorie și cel dintr-o altă căsătorie sau relație a defunctului, dacă nu ar reprezenta aceasta o discriminare, discriminare interzisă în mod general prin art. 1 din Protocolul nr. 12 (Roma, 4 noiembrie 2000) la Convenție; în cadrul unei moșteniri legale, care este în concret cota succesorală a soțului supraviețuitor în concurs cu descendentul defunctului rezultat din respectiva căsătorie și care este această cotă în concurs cu descendentul dintr-o altă căsătorie sau relație a defunctului (dacă într-adevăr diferă cu ceva); dacă soțul supraviețuitor, instituit și legatar universal, în concurs cu descendentul defunctului (din respectiva relație de căsătorie sau rezultat dintr-o căsătorie sau relație anterioară) poate avea mai puține drepturi succesoriale urmare a coexistenței moștenirii legale cu cea testamentară, decât în situația în care ar veni la moștenire doar pe cale legală, practic, dacă instituirea soțului supraviețuitor ca legatar universal îl prejudiciază pe acesta, în sensul de a-i diminua cota succesorală; în cadrul coexistenței moștenirii legale cu cea testamentară, care este în concret cota succesorală a soțului supraviețuitor instituit și legatar universal în concurs cu descendentul defunctului rezultat din respectiva căsătorie și care este această cotă în concurs cu descendentul dintr-o altă căsătorie sau relație a defunctului (dacă într-adevăr diferă cu ceva).

În considerarea stabilirii îndeplinirii condițiilor pretinse de art. 519 noul Cod de procedură civilă, a arătat că Tribunalul --- este investit cu soluționarea prezentei cauze în ultimă instanță, hotărârea ce urmează a fi pronunțată fiind definitivă, iar chestiunile de drept evocate reprezintă unele de a căror lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei pendinte, constituind cheia de boltă a prezentului litigiu, chintesența problematicilor juridice dezbătute, de soluția care se va acorda atârând respingerea sau admiterea primului și celui mai important punct al apelului formulat. Totodată, a învederat că cele invocate sunt chestiuni de drept noi, în sensul că sunt unele veritabile, concretizându-se în următoarele probleme: modalități diferite de interpretare a unui text de lege, textul este incomplet, vag, evanescent, nu acoperă toate situațiile de facto, conține anumite sintagme de maximă generalitate și lapidaritate, există sincope în corelarea cu celelalte dispoziții legale în vigoare, iar dacă instanța de față înțelege prin chestiuni de drept noi un aspect pur temporal, adică al noutății legislației, a apreciat că se încadrează și în această ipoteză odată ce chestiunile de drept invocate fac parte integrantă din noul Cod civil, codex intrat în vigoare la data de 01.10.2011. Prin urmare, cele aduse în discuție reprezintă chestiuni de drept totalmente neunitar și contradictoriu soluționate (în timp) de către instanțele judecătorești, existând mari divergențe inclusiv la nivelul doctrinei de specialitate, cât și la nivelul practicii notariale și conturându-se, în esență, 3 mari teze. O primă teorie, care pare să aibă cea mai mare greutate, susținută de Tribunalul Suprem și de către unul dintre cei mai reputați doctrinari în materia succesiunilor, vizează o cotă de $\frac{1}{2}$ soțului supraviețuitor, respectiv $\frac{1}{2}$ pentru descendent, susținându-se, în esență, că descendentului defunctului îi revine $\frac{1}{2}$ din moștenire în calitate de moștenitor rezervatar, iar soțul supraviețuitor va primi tot $\frac{1}{2}$ din moștenire, din care $\frac{1}{4}$ va reprezenta cota disponibilă specială a soțului supraviețuitor, iar restul de $\frac{1}{4}$ va reprezenta cota legală la care soțul supraviețuitor are dreptul în calitate de moștenitor legal. O altă teorie vizează o cotă de $\frac{5}{8}$ pentru soțul supraviețuitor, respectiv $\frac{3}{8}$ pentru descendent, soluție pe care înțelege să o îmbrățișeze pârâta apelantă, fiind susținută și de practica notarială. O ultimă teorie vizează cota de $\frac{3}{8}$ pentru soțul supraviețuitor, respectiv $\frac{5}{8}$ pentru descendent, soluție susținută de către partea adversă, respectiv reclamantul apelant, dar și prin sentința Judecătorei ---, aici apelată.

Cu privire la cererea formulată, reclamantul apelant ---, prin reprezentant avocat ---, a formulat note de ședință, solicitând respingerea ca inadmisibilă a cererii formulate în temeiul dispozițiilor art. 519 Cod procedură civilă, având în vedere că ipoteza ideată de către pârâta apelantă este exclusă în aplicarea dispozițiilor legale pe care se întemeiază, ba mai mult, constituie o încălcare flagrantă a dispozițiilor art. 12 Cod procedură civilă, privind exercitarea cu bună-credință a drepturilor procesuale, cererea fiind promovată tocmai pentru a temporiza soluționarea pe fond a litigiului și pentru a împiedica exercitarea de către reclamantul apelant a propriilor drepturi succesoriale, precum și încălcarea dispozițiilor art. 14 Cod civil privind buna-credință și art. 15 Cod civil privind abuzul de drept.

În motivare, a arătat că propria opinie a părții, care nu recunoaște, în pofida unor dispoziții legale exprese, clare și nechivoce, existența unei instituții specifice aplicabilă raporturilor juridice

stabilite între părțile litigiului - cotitatea disponibilă specială, nu este susținută de una sau mai multe soluții de practică judiciară care să releve soluția propusă de parte, în contradicție cu textul legal, pe noua legislație.

Totodată, a arătat că apelanta nu enunță doar o chestiune de drept cu privire la care cere lămurirea modului de interpretare, care, în realitate, nu este controversat, ci deduce atenției interpretarea nu numai a dispozițiilor art. 1090 Cod civil privind cotitatea disponibilă specială, ci a câtorva texte din materia succesiunilor care, din nou, nu sunt controversate, solicitând ICCJ să lămurească noțiunea de soție supraviețuitoare ca moștenitor legal, ce cumulează și calitatea de legatar, la care se referă explicit textul de lege discutat și cota ce i se cuvine, din nou explicită, în situația unui concurs între soțul supraviețuitor desemnat legatar și descendentul din altă relație, exclusiv.

A învederat că apelanta opune ca exemplu de soluție aflată în contradicție cu textul de lege și cu cota ce i-a fost recunoscută de instanța de fond, o practică notarială, singulară de altfel, un certificat de moștenitor și de legatar ce nu poate fi valorificat deoarece dispoziția legală în temeiul căreia s-a formulat cererea se referă la necesitatea creării prin intermediul acestei instituții a unei practici judiciare unitare în interpretarea legii de către instanțele judecătorești. Bunăoară, apelanta opune textului de lege o practică judiciară pe vechea legislație, invocând o decizie a fostului Tribunal Suprem din anul 1988, practică paralelă cu situația din litigiu, în care este incident noul Cod civil. În plus, aceasta, în propriul apel, aduce ca argument de practică o soluție a unei instanțe din --- privitoare la cota concubinului legatar, încercare nereușită, lipsită de consistență prin raportarea la o practică inaplicabilă.

În acest context, reclamantul apelant, a subliniat că cererea formulată este inadmisibilă pentru că este susținută de argumente contradictorii privitoare la cote, deoarece se solicită lămurirea și interpretarea dispozițiilor art. 1090 Cod civil, care definește cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor instituit legatar, care în concurs, exclusiv, cu descendentul din altă relație, poate primi cota de $\frac{3}{8}$ din masă, cotitatea disponibilă fiind întotdeauna o cotă fixă, dar în temeiul acestui text cere să i se recunoască cota de $\frac{5}{8}$, pe de o parte, iar pe de altă parte susține și alte cote ce revin părților, de câte $\frac{1}{2}$ parte, urmare a reducerii legatului cuprins în testament.

Or, câtă vreme art. 1090 Cod civil nu a fost modificat și nu a necesitat lămuriri, în practica instanțelor fiind aplicat conform literei legii, nu poate fi reținut pentru o interpretare diferită, dar dorită de apelantă, argumentul din practica CEDO privitor la discriminarea descendenților.

În altă ordine de idei, a precizat că, potrivit exigentelor art. 519 Cod procedură civilă privind admisibilitatea unei astfel de cereri, trebuie îndeplinite 5 condiții: pricina în care se ridică chestiunea de drept să fie pendinte pe rolul instanței care o judecă în ultima instanță; sesizarea să privească o chestiune de drept; de lămurirea acesteia să depindă soluționarea pe fond a cauzei; chestiunea de drept să fie una nouă și asupra acestei chestiuni ICCJ să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii, în curs de soluționare.

În acest context, a arătat că, în fapt, chestiunea de drept trebuie să reprezinte o problemă de interpretare a unei norme juridice, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu, fiind vorba de chestiuni de drept susceptibile de interpretări diferite, care, o dată aplicate în cauze concrete, ar genera o practică neunitară, iar aceste posibile interpretări diferite, doar prefigurate sau deja afirmate în plan doctrinar, trebuie arătate în sesizare, condiție care nu este îndeplinită, deoarece apelanta nu a invocat nicio hotărâre judecătorească într-o cauză concretă care, urmare a altei interpretări a textului de lege, a condus la o altă determinare a cotei ce îi revine apelantei. Mai mult, nu s-a adus în prim plan niciun autor din doctrină care să fi interpretat dispoziția legală într-o altă modalitate decât cea arătată explicit de textul de lege. Dimpotrivă, toți autorii cunoscuți în materia succesiunilor, precum și formatorii în materie, au o interpretare unitară și consecventă a textului discutat, punând în lumină, constant în timp, aceeași interpretare, textul de lege fiind departe de a fi ambiguu, echivoc, astfel încât să se impună, pentru o interpretare unitară, intervenția ICCJ.

Referitor la condiția noutății chestiunii de drept, a arătat că, atât timp cât textul de lege în sine nu oferă niciun indiciu, s-ar putea presupune că respectiva problemă de drept nu a fost soluționată deja, aceasta în condițiile în care textul de lege impune interpretarea sau că este vorba de o reglementare nouă sau o modificare a unei reglementări vechi. Fără a absolutiza criteriul vechimii chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită pe calea sesizării, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, dar și fără a-l raporta exclusiv la data adoptării actului normativ supus dezbaterii, ceea ce

este important sub acest aspect este existența și dezvoltarea unei jurisprudențe continue și necontradictorii, ceea ce se confirmă în materia discutată în cererea de sesizare. Prin urmare, a apreciat că acest caracter de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, iar eventualele opinii jurisprudențiale izolate sau pur subiective nu ar putea constitui temei declanșator la mecanismului pronunțării unei hotărâri prealabile, în această ordine de idei nemaiprezentând relevanță faptul că ICCJ nu a dezlegat printr-un recurs în interesul legii chestiunea de drept în discuție.

Totodată, a menționat că ceea ce se solicită de fapt, este interpretarea unei dispoziții legale care nu comportă o reală dificultate, tocmai din cauza împrejurării că problema supusă analizei nu implică noutate. În plus, nu este vorba despre deducerea spre interpretare a unor texte de lege lacunare ori controversate care să necesite interpretarea prin hotărâre prealabilă.

Nu în ultimul rând, a arătat că se pune problema eficienței sesizării raportată la rezolvarea litigiului în care a intervenit, adică a aptitudinii procedurii de a-și atinge scopul, câtă vreme nu este identificată o problemă de drept care să necesite cu pregnanță a fi lămurită, care să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept.

La termenul de judecată din data de 11.09.2018, pârâta apelantă a formulat o excepție de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1090 Cod civil nou, privind cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor.

În motivare, a arătat că dispozițiile normative mai-sus amintite sunt neconstituționale în măsura în care descendentul necomun este privilegiat (față de orice alt moștenitor) atunci când intră în concurs (și) cu soțul supraviețuitor. A învederat că problematica poate fi interpretată și dintr-o altă perspectivă, anume dispozițiile art. 1090 din noul Cod civil sunt constituționale numai în măsura în care nu creează un privilegiu în favoarea descendentului necomun (față de orice alt moștenitor) atunci când intră în concurs (și) cu soțul supraviețuitor. Or, în acest context, dacă art. 1090 Cod civil nou limitează libertatea de a dispune a defunctului în favoarea soțului supraviețuitor, atunci când la moștenire vin și alți descendenți decât cei rezultați din căsătoria sau din conviețuirea lor, respectiv descendenți din altă căsătorie sau din afara căsătoriei defunctului, atunci o atare limitare este discriminatorie, deoarece tratează cu „unități de măsură diferite” descendentul rezultat din căsătoria (în timpul căreia de cuius a decedat) cu descendentul din altă căsătorie sau din afara căsătoriei defunctului.

Astfel fiind, o atare perspectivă discriminatorie creează repercusiuni negative și în situația succesorală a soțului supraviețuitor, în sensul că ar dobândi o cotă succesorală mai mică dacă intră în concurs cu descendentul necomun („vitreg”), față de situația în care ar intra în concurs cu descendentul comun cu defunctul. Așadar, calitatea de descendent necomun nu poate să creeze acestuia (din punct de vedere succesoral) o situație juridică privilegiată, cumulativ cu o restrângere a drepturilor altora (respectiv a defunctului, pe palierul libertății de a dispune pe cale de liberalități, a soției supraviețuitoare, căreia i se micșorează cota succesorală, ori a descendentului comun, care nu beneficiază de un atare privilegiu, cu toate că este tot descendent al defunctului).

Prin urmare, nu trebuie să se creeze (și să se accepte) absolut nicio diferențiere, delimitare ori nuanțare între situația în care există și vine la moștenire un descendent necomun (din afara căsătoriei) și un descendent comun (din căsătoria în cursul căreia de cuius a decedat), iar dacă există o atare diferențiere, atunci indubitabil este una arbitrară, lipsită de orice justificare obiectivă și rezonabilă.

În concluzie, pârâta apelantă a arătat că, în măsura în care art. 1090 din noul Cod civil creează tratamentul privilegiat mai-sus explicat al descendentului necomun, se încalcă art. 1 alin. 5 din Constituția României, principiul constituțional al accesibilității și previzibilității legii, principiul constituțional al securității juridice, art. 16 din Constituția României, art. 46 din Constituția României privind dreptul la moștenire, art. 124 alin. 2 din Constituție privind unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției, art. 14 din CEDO, privind interzicerea discriminării și, nu în ultimul rând, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO privind interzicerea generală a discriminării.

În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1090 din noul Cod civil, referitoare la cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor, prin notele de ședință depuse la termenul de judecată din data de 02.10.2018, reclamantul apelant, prin reprezentant

avocat ---, a solicitat, în considerarea dispozițiilor art. 146 lit. d din Constituția României și ale art. 29 din Legea nr. 47/1992 republicată, respingerea ca inadmisibilă a excepției.

În motivare, a arătat că, pentru sesizarea Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate, trebuie îndeplinite, cumulativ, mai multe condiții, și anume: excepția să fie ridicată în fața unei instanțe judecătorești; să aibă ca obiect o lege sau o ordonanță ori o prevedere dintr-o lege în vigoare sau dintr-o ordonanță; să aibă ca obiect o prevedere legală care are legătură cu soluționarea cauzei; să fie ridicată de către una dintre părți și să nu aibă ca obiect o prevedere legală a cărei neconstituționalitate a fost stabilită printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Or, în cazul de față, doar în aparență este vorba de așa-zisa neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1090 din noul Cod civil, în raport cu dispoziția constituțională încălcată, respectiv art. 16 alin. 1 din Constituție, referitor la egalitatea în drepturi, care prevede punctual că „cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”, fiind vizată evident ultima ipoteză, adică discriminarea, prin faptul că descendentul necomun este privilegiat când vine în concurs cu soțul supraviețuitor, nesustținând discriminarea soțului, ci a altor categorii de moștenitori când vin în concurs cu soțul supraviețuitor. Oricum, această ipoteză este străină de obiectul litigiului, nefiind vorba despre un concurs între descendenți comuni, care ar fi discriminați, și cei necomuni, ci între descendent și soț supraviețuitor, despre care nu se susține că este discriminat.

Prin urmare, a apreciat că autorul excepției nu poate susține neconformitatea textului de lege invocat în raport cu dispoziția constituțională, iar de o analiză exhaustivă a principiilor referitoare la discriminare sau egalitatea în tratament, realizată în cuprinsul excepției nu poate fi vorba, problematica excepției fiind punctuală.

Mai mult, a subliniat că, după invocarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1090, se arată că nu se susține pur și simplu neconstituționalitatea acestor dispoziții, cerându-se doar pronunțarea de către Curte a unei decizii interpretative ori intermediare. Astfel, nu se invocă neconstituționalitatea textului supus controlului Curții, ci neconstituționalitatea interpretării posibile a acestuia, precizare care face inadmisibilă excepția invocată.

Din interpretarea dispozițiilor art. 31 din Legea nr. 47/1992, reiese cu claritate faptul că instanța constituțională are la dispoziție, exclusiv, 2 soluții: de admitere, ceea ce echivalează cu constatarea neconstituționalității prevederii atacate și de respingere a excepției, ceea ce semnifică, de fapt, constatarea constituționalității prevederii normative. Textul de lege citat nu cuprinde și o altă posibilitate, adică emiterea așa-ziselor decizii intermediare care ar constata constituționalitatea sau neconstituționalitatea unei anumite interpretări a unei dispoziții legale, aceste decizii intermediare constituind o creație jurisprudențială, neconsacrată legislativ.

În acest sens, a învederat că însăși Curtea Constituțională a subliniat, prin mai multe decizii, precum Decizia CC nr. 224 din 4 martie 2008 și Decizia CC nr. 72 din 5 februarie 2008, faptul că nu pot face obiectul unei excepții de neconstituționalitate interpretările unor dispoziții legale, deoarece Curtea nu este competentă legal de a cenzura constituționalitatea interpretărilor date de instanțele judecătorești textelor legale și, cu atât mai mult, ale părților implicate într-un proces, respectiv că aspectele de fapt ce țin de situația fiecărui solicitant, precum și cele de interpretare și aplicare a legii constituie un atribut suveran exclusiv al instanței judecătorești. Curtea este chemată să examineze doar constituționalitatea unui text de lege cu dispozițiile constituționale pretins violate - Decizia CC nr. 19 din 15 ianuarie 2008.

Pe aceeași linie, referitor la obiectul excepției de neconstituționalitate, prin Decizia CC nr. 301 din 11 martie 2008, s-a prevăzut expres că nu poate fi invocată neconstituționalitatea unei interpretări a unui text legislativ, Curtea fiind competentă să se pronunțe numai asupra constituționalității actelor cu privire la care este sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile respective.

Referitor la cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, tribunalul o va admite pentru următoarele considerente:

După cum rezultă din cuprinsul art. 519 Cod procedură civilă (2009), legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv: existența unei cauze aflate în curs de judecată; cauza să fie soluționată în ultimă instanță; cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a

unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza; ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată; chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Astfel, tribunalul este investit cu soluționarea apelului împotriva sentinței civile nr. ---, prin care s-a dezbătut succesiunea defunctului --- și s-a dispus partajarea masei succesoriale, tribunalul urmând a se pronunța în ultimă instanță conform art. 95 pct. 2 raportat la art. 94 lit. j) și art. 995 Cod procedură civilă (2009).

De modul de interpretare a dispozițiilor art. 1090 Cod civil (2009) depinde, în mod evident, soluționarea fondului cauzei, întrucât se contestă cotele succesoriale stabilite de prima instanță în urma interpretării respectivelor prevederi legale.

Condiția noutății chestiunii de drept supusă interpretării este îndeplinită - în lumina jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept - atunci când aceasta își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare și instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudencial ori atunci când se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept analizate.

Tribunalul apreciază că este întrunită și condiția noutății chestiunii de drept ce face obiectul sesizării. Sub acest aspect este de observat că prevederile legale a căror interpretare se solicită se referă la art. 1090 din actualul Cod civil, aflat în vigoare începând cu data de 01.10.2011. Este adevărat că dispoziții similare alin. 1 al acestui articol se regăseau în cuprinsul art. 939 Cod civil (1864), însă reglementarea actuală aduce precizări suplimentare. Pe de altă parte, nici sub vechea reglementare nu există unitate de opinii cu privire la stabilirea modului de calcul al cotei succesoriale a soțului supraviețuitor ce vine în concurs cu descendenții defunctului dintr-o căsătorie anterioară, în condițiile în care soțul supraviețuitor a fost instituit și legatar universal. În acest sens, în literatura de specialitate aferentă vechii reglementări, cu trimitere la practica judiciară, inclusiv a instanței supreme, au fost exprimate cel puțin cinci opinii cu privire la modul de calcul al cotității disponibile speciale și a cotei succesoriale ce revine soțului supraviețuitor (în acest sens a se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept succesoral*, Ed. Universul Juridic, București, 2002, p. 320-329; D. Chirică, *Drept civil. Succesiuni*, Ed. Lumina Lex, București, 1996, p. 164-175;).

Chiar dacă actualul Cod civil aduce în cuprinsul art. 1086-1090 precizări suplimentare, textele legale nu sunt la adăpost de interpretări, practica judiciară depusă de apelanta pârâtă (sentința civilă nr. 5303/25.05.2019 pronunțată de Judecătoria Brașov, sentința civilă nr. 527/05.07.2016 pronunțată de Judecătoria Huși, sentința civilă nr. 544/11.03.2008 pronunțată de Judecătoria Mangalia, decizia civilă nr. 134/R/02.12.2015 pronunțată de Tribunalul Harghita), precum și cea notarială (Certificatul de moștenitor și legatar nr. 53/19.12.2017 emis în dosarul succesoral nr. 64/2017 al BNI Lang Norbert Alex), dovedind existența unor viziuni diferite asupra modului de calcul a cotității disponibile speciale și a cotei succesoriale a soțului supraviețuitor, supraviețuind astfel controversale apărute sub vechea reglementare. În acest context, se impune a fi clarificat dacă rezerva soțului supraviețuitor se impută asupra întregii mase succesoriale sau doar asupra a ceea ce rămâne după deducerea din masa succesorală a rezervei descendenților ori dacă ambele rezerve se raportează la întreaga masa succesorală. De asemenea, ar fi de lămurit dacă din interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 1090 alin. 1 și 2 soțul supraviețuitor poate beneficia total sau parțial de diferența dintre cotitatea disponibilă ordinară și cotitatea disponibilă specială, având în vedere că textul alin. 2 se referă la situația în care defunctul nu a dispus prin liberalități, ori ipoteza analizată presupune existența unei liberalități în favoarea soțului supraviețuitor (testament prin care acesta este instituit legatar universal).

În ceea ce privește opinia completului de judecată, aceasta nu este unitară, unul dintre membrii completului apreciind că soțului supraviețuitor îi revine o cotă de 3/5 din masa succesorală pe când celălalt opinează în favoarea unei cote de 5/8 în favoarea soțului supraviețuitor, având în vedere distincția dintre liberalitățile neraportabile (astfel cum sunt definite de art. 1150 Cod civil) la care se referă expres alin. 1 al art. 1090 Cod civil și liberalitățile ca acte de dispoziție prevăzute în mod generic de alin. 2 al art. 1090 Cod civil.

Față de cele expuse mai sus, în temeiul art. 519 și 520 Cod procedură civilă (2009), tribunalul va dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept:

„Cum se determină rezerva succesorală, coticitatea disponibilă specială și cota succesorală a soțului supraviețuitor instituit legatar universal, în condițiile în care vine la moștenire în concurs cu alți descendenți ai defunctului decât cei comuni.”

În temeiul art. 520 alin. 2 Cod procedură civilă (2009), întrucât a fost admisă cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, se va dispune suspendarea judecării prezentei cauze.

În deliberare, cu privire la îndeplinirea condițiilor de admisibilitate privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1090 Cod civil (2009), raportat la dispozițiile art. 1 alin. 5, principiul constituțional al accesibilității și previzibilității legii, principiul constituțional al securității juridice, art. 16, art. 46, art. 124 alin. 2 din Constituție, art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, conform art. 29 alin. 1-3 din Legea nr. 47/1992, instanța reține că dispozițiile art. 1090 Cod civil (2009), în vigoare, au o înrâurire esențială asupra soluționării cauzei, cererea reclamantei fiind întemeiată în drept pe aceste dispoziții, ele nefiind declarate neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Prin urmare, constatând că excepțiile sunt admisibile, în temeiul art. 29 alin. 4 din Legea nr. 47/1992, instanța va dispune sesizarea Curții Constituționale pentru soluționarea excepției, atașând prezentei încheieri:

Punctul de vedere al părților asupra excepțiilor:

- argumentarea cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept de către pârâta apelantă ---, care se regăsește la f. 55-61, ce va fi anexată prezentei încheieri;

- argumentarea cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept de către reclamantul apelant ---, care se regăsește în cuprinsul notelor de ședință (f. 63-69; 71-91; 99-146), ce vor fi anexate prezentei încheieri;

- argumentarea excepției de neconstituționalitate de către pârâta apelantă ---, care se regăsește la f. 92-98, ce va fi anexată prezentei încheieri;

- argumentarea excepției de neconstituționalitate de către reclamantul apelant ---, care se regăsește în cuprinsul notelor de ședință (f. 148-156), ce vor fi anexate prezentei încheieri.

În opinia instanței, excepția invocată este neîntemeiată, textul de lege criticat fiind clar formulat, nestatuând vreo discriminare.

DISPUNE

Admite cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție formulată de pârâta apelantă -- în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Cum se determină rezerva succesorală, coticitatea disponibilă specială și cota succesorală a soțului supraviețuitor instituit legatar universal, în condițiile în care vine la moștenire în concurs cu alți descendenți ai defunctului decât cei comuni, prin raportare la prevederile art. 972, art. 1055, art. 1074, art. 1086, art. 1087, art. 1088, art. 1089 și art. 1090 noul Cod civil”.

Admite cererea de sesizare a Curții Constituționale cu privire la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1090 noul Cod civil privind coticitatea disponibilă a soțului supraviețuitor formulată de pârâta apelantă ---.

În temeiul dispozițiilor art. 520 alin. 2 Cod procedură civilă suspendă apelul declarat de reclamantul apelant --- în contradictoriu cu pârâta apelantă ---, împotriva sentinței civile nr. --- din --, pronunțată de Judecătoria --- în dosar nr. ---, având ca obiect succesiune.

Cu recurs pe toată durata suspendării.

Data în ședința publică din 02 octombrie 2018.

Președinte,
ss/indescifrabil

Judecător,
ss/indescifrabil

Grefier,
ss/indescifrabil